

Betlémy – jak to s nimi bylo

Opět se blíží čas Vánoc, který je druhým nejdůležitějším obdobím liturgického kalendáře. Svátek narození Ježíše Krista je doprovázený mnohými tradicemi. Jednou z těchto zvyklostí je stavění betlémů s jesličkami, které připadá na konec adventní doby, a k němuž dochází při vigílii (bohoslužbě v předvečer svátku) Narození Páně. Na Epifanii (Slavnost zjevení Páně, 6. ledna) se ke svaté rodině přidávají postavy Tří králů. Celá scéna pak takto zůstává až do 2. února – svátku Uvedení Páně do chrámu.

Původ zvyku stavění betlémů či jesliček je zasazen do roku 1223. Tehdy si italský šlechtic Giovanni di Velita pozval svatého Františka z Assisi, aby u něj strá-

vil Vánoce. Při té příležitosti světec požádal, zda by mohl zinscenovat scénu narození Páně. Sv. František si k zobrazení vybral jeskyni u vesnice Greccio, kam si na pomoc pozval vesničanky. O půlnoci pak kázal mši a četl úryvky z Lukášova evangelia,

které detailněji popisuje Kristův příchod na svět.

Vůbec první jesličky v českých zemích se objevují v Praze v jezuitském kostele sv. Salvátora roku 1560. S jezuity se tradice šíří dále a v průběhu 16. století jsou betlémy zaznamenány i v jiných

městech. V barokním období jsou postavy většinou v životní velikosti. Za Marie Terezie a Josefa II. byla tato tradice zakázána, avšak dodržování zákazu bylo těžko sledovatelné v domácnostech. Zde tak vidíme počátek domácích betlémů. Na přelomu 19. a 20. století dochází k rozmachu lidového betlémářství, a také se rozšiřuje repertoár materiálů pro jejich výrobu (vosk, papír, pálená hlína, těsto).

Na zámku Lešná budou betlémy z farností Valašské Meziříčí, Chorně a Zašová vystaveny od 15. 11. v rámci výstavy Betlémy a skleněné ozdoby. Historické interiéry ozdobí skleněné ozdoby ze vsetínského družstva Iriša. Měsíční výstava bude zakončena 14. 12. živým betlémem, a to ve 14 hodin.

Bc. Tereza Klanicová, zámek Lešná

Obr.: Betlém pana Zádrapy (Foto J. Slezáková)

